

dinsdag 6 juni 2023

Dag jeugdwerker,

Ik vind het belangrijk om hier vandaag met jou in gesprek te gaan of tenminste om vandaag een brief aan jou te richten. Ik zeg bewust "jou" en niet "u", omdat jeugdwerk voor mij symbool staat voor een laagdrempelig en onvoorwaardelijk netwerk. Ik verklaar me nader. "Laagdrempelig" omdat jeugdwerk nog een van de laatste zaken is die echt toegankelijk is voor iedereen, voor elk kind, voor elke jongere. Binnen het jeugdwerk zitten die flexibele en creatieve geesten die oplossingen bedenken, mogelijkheden zien om iedereen, maar dan ook echt iedereen aan boord te hijsen. "onvoorwaardelijk", omdat de toegang tot een jeugdwerkinitiatief aan weinig tot geen voorwaarden verbonden is. Geen pasjes, geen criteria, geen "ja maar", maar een echte "ja, je bent welkom", zonder "maar" die het warme welkom overschaduwet".

Als ik terugkijk naar mijn Chirotijd, dan kwam iedereen gewoon op zondag aangewaaid. Verzamelen aan de poort, bij de kerk, naast het Zoniënwoud, formatie en spelen maar. Ik zie dat dit bij mijn kinderen vandaag net zo is. Er komt wel eens een mail over niet betaalde lidgelden. Maar dat is dan vooral een "gentle reminder" aan vergeetachtige ouders zoals ik. Nooit heb ik geweten dat "lidgeld betaald hebben" gecontroleerd werd en als voorwaarde gesteld werd om iemand toe te laten tot het speelterrein. Al moet ook de Chiro haar zaken financieel op orde hebben, begrijp me niet verkeerd. Maar de kinderen worden hier niet mee belast. Het spelen zelf, op zondag, is vandaag nog steeds ontdaan van elke vorm van administratie en formaliteit. Een zegen lijkt mij voor al wie net daarin te kort schiet, het lidgeld niet bij mekaar krijgt en nood heeft aan een creatieve oplossing. Dat is echte laagdrempeligheid en onvoorwaardelijkheid.

Als achttienjarige hoofdleidster van de speelpleinwerking zat ik 's ochtends "aan de kassa". Ik had al snel door dat heel vroeg, of op de valreep van de start van de speelpleindag, die ouders toekwamen, die het financieel moeilijk hadden of een kind met extra zorgen. Uiteraard waren de kinderen altijd al gaan spelen, opgegaan in de groep, al op een speeltuig geklommen. Ik zou het onder geen enkel beding over mijn hart gekregen hebben om die kinderen weer naar huis te sturen, maar deze ouders namen geen enkel risico, "al te veel meegemaakt", vermoed ik dan. Dat was het moment waarop je als achttienjarige geconfronteerd wordt met echte volwassenen en een keuze moet maken: obstakels zien of oplossingen zoeken. Het was voor mij het moment om te zeggen: kom vanavond even langs, wanneer het rustig is, een koffie drinken en dan bekijken we hoe het verder moet. Zo herinner ik mij de moeder van Jules. Hij was al overal weggestuurd, nergens kon ze nog met hem terecht. Moeilijk kind, onbeleefd en gewelddadig. De mama verbloemde de realiteit niet en dat was goed voor ons, de begeleiders. Zo wisten we waar we aan toe waren. Heel veel jaren hebben we voor Jules een plekje kunnen voorzien, met veel geduld, "veel tijd en boterhammen" zoals ze bij ons zeggen, hebben we hem in zijn leeftijdsgroep kunnen onderbrengen. Zonder kennis van specifieke problematieken, zonder professionele begeleiding, maar vanuit de vaste overtuiging dat er "geen moeilijke kinderen zijn", maar wel "moeilijke situaties met kinderen". Dat lukte, tot Jules 14 of 15 jaar was.

Uitgegroeid tot "een echte beer van een gast". Die zonnig dag ging het mis. Met een baseball bat gooide hij een raam in en zette hij het op een lopen. Voor mij als begeleidster uit het niets. Met man en macht hebben we hem gezocht. Met een ongeziene kracht was hij in recordtempo 5 km verder gelopen, richting huis. Die avond moest ik aan zijn mama zeggen dat onze draagkracht overschreden was. Het hele gebeuren had op iedereen veel indruk gemaakt, ook op de kinderen van de groep. Ik zie me daar nog zitten, samen met Sara, mijn collega hoofdleidster, vandaag mijn beste vriendin. De moeder van Jules had een slecht voor gevoel. Je zag de wanhoop in haar ogen. Ze had de moed om ons te zeggen dat ze het begreep en dat ze dankbaar was voor al die Zomers waarin we alles uit de kast gehaald hadden. We hebben met drie gehuild, omdat we allemaal wilden dat het anders gegaan was voor Jules en zijn mama. Veel jaren laten belt mijn vriendin Sara mij op: weet je wie er mijn vaatwasser is komen installeren? Jules, ja, onze Jules! Hij is goed terecht gekomen en zei "ah, leidster Sara, goed je te zien". Ik weet niet of onze jaren van proberen en investeren in Jules hebben bijgedragen aan "eind goed, al goed", het deed alleszins deugd om te weten dat hij het goed stelt en er fier op is. Zo ging het ook met Youri. Een jongen van 11 uit Kosovo. Samen met zijn jongere broer komt hij aangelopen op een ochtend. Een briefje van het OCMW in de hand, dat de kosten ten laste genomen worden. Geen ouders, geen kennis van Nederlands of Frans, alleen het briefje en de mededeling "Kosovo". We stelden ons daar geen vragen bij en gebruikten handen en voeten om de twee broers wegwijs te maken in een speelpleindag. Zijn broertje sprak niet, keek dwars door je heen, dat zou geen evidentie worden. Met Youri had ik meteen een klik. Hij aardde moeilijk in de groep, maar was mijn vaste helper om boodschappen te doen, alles klaar te zetten voor het vieruurtje en zo. Die individuele aandacht deed hem zichtbaar deugd. Als jeugdmagistraat moest ik een dossier openen voor zijn broer. Pijnlijk, niemand was door de holle blik geraakt, niemand had houvast kunnen bieden.

Hoewel het niet mijn verantwoordelijkheid was, voelde het toch als falen. Ik vroeg me af hoe het met Youri was. Nog niet zo lang geleden stond ik te tanken. Een witte proper opgeblonken mercedes komt naast me staan. Youri stapt uit, dure merkkledij, zonnebril. Hij herkent mij: "leidster, leidster, kijk, mijn auto!". Hij doet de passagiersdeur open. "En kijk mijn lief". Een verlegen meisje zwaait wat schaapachtig. Hij ziet me bedenkelijk kijken. Het is een tweedehandsauto en zelf verdiend, in het wit! Ik voel me instant schuldig voor mijn leesbare gedachte aan zwart geld. "ik ben fier op u Youri, echt serieus". En ik ben ook fier, zegt hij, glimmend van trots. Naar zijn broer durf ik niet te vragen. Ik wil het momentum niet verpesten.

Waar ik toe wil komen: je gaat als jeugdwerker gesprekken aan, met kinderen en volwassenen, gesprekken waarvoor sommige leidinggevendenden 27 managementcursussen moeten volgen. Je leert problemen benoemen, moeilijke boodschappen brengen, respect hebben voor elke mens en voelt aan de lijve wat "het belang van het kind" betekent. Het was de beste leerschool, voor alles wat ik in mijn latere leven ondernomen heb en nog steeds onderneem.

Als ik kijk naar de jongens en meisjes met wie ik zelf in een Chiro zat, met wie ik later een leidingsploeg vormde, dan is de diversiteit immens. Maar om de ene of andere reden, maakte dat toen niet uit, dat was zo, wij waren de Chiro van Jezus-Eik en klaar. Dat is de jeugdwerkmayonaise, de beste saus van mijn leven. Ik wens het echt elke jongere toe, gewoon opgenomen worden in een groep, zomaar, omdat je door die poort aan de kerk bij het Zoniënwoud bent gewandeld.

Dat is wat jeugdwerk voor zoveel kinderen en jongeren kan betekenen en betekent, elke dag, elke vakantie. Je opgenomen weten in een groep, is de beste remedie tegen afglijden. Je kan afglijden in jezelf, in verslaving, in radicaal gedachtengoed, in isolement. Wanneer ik als jeugdmagistraat geconfronteerd werd met de eerste jongeren die naar Syrië wilden vertrekken, werd het ons al gauw duidelijk dat het om kwetsbare jongeren ging. Kinderen en jongeren die nergens bij horen, bij geen enkele ploeg, bij geen enkele club, bij geen enkele jeugdbeweging. Kinderen en jongeren die wel die nood hebben, die zoekende waren, die zo graag ergens bij wilden horen en die tenslotte opgenomen werden door een groep dolgedraaide extremisten die hen wisten te verleiden met alle ingrediënten eigen aan het jeugdwerk. Ik zag een lijstje van spullen die mee moesten in de valies naar Syrië, een lijstje in een mooi krullend handschrift, op de lijnen van een atomaschrift. "een zwempak, lievelingstrui, gemakkelijke jeans, stapschoenen, eyeliner, snoep". Het had evengoed de inhoud van een kampvalies kunnen zijn. De roep om "erbij te horen" kwam in verkeerde oren terecht.

Als ik vandaag kijk naar de jonge jongens, kinderen haast, die loopjongen zijn voor de drugstrafiekers, dan zie ik ook een profiel van kinderen dat alleen maar te redden is met een alternatief voor de drugsfamilie. Jeugdwerk kan en zal hierin een rol spelen. Het jeugdwerk, het gezin en de school. Drie pijlers, die naast de pijler van de handhaving, de vier poten van een stevige stoel kunnen vormen; het enige volwaardige alternatief voor een zitje in de miserie. Het spanningsveld met de wereld van de handhaving, daar ligt voor mij de uitdaging. Hoe kunnen we die twee werelden toch met elkaar laten praten, elkaar laten versterken door elkaar te erkennen in ieders specifieke rol. Want verbinden met jongeren en kinderen, dat is één zaak en daarin heb jij jeugdwerker al bewezen een kei te zijn. Verbinden met die andere pijlers en dan vooral die van de handhaving, daar zie ik nog vele mogelijkheden. Want uiteindelijk willen we hetzelfde: een toekomst voor al die kinderen en jongeren. We moeten durven zeggen dat de ervaring van kinderen en jongeren en ook jeugdwerkers met politie en justitie niet altijd even rooskleurig is. Dat is ook omgekeerd zo. Meer dan eens ben ik op een muur gebotst. Ik wil niet stoppen bij de muur, we moeten er samen over, of beter nog, we moeten hem afbreken en herleiden tot een spreekwoordelijke grens van respect voor ieders mogelijkheden en taak in die grote complexe samenleving. Daarom ben ik ook vandaag hier, om als magistraat geen nobele onbekende te zijn, geen blinde vlek en radertje in wat al te vaak als een malle molen wordt omschreven.

Ik hoop en durf er eigenlijk zeker van te zijn, dat ik op de jeugdwerker zal kunnen rekenen om mee het vangnet te vormen rond die jongeren die anders vogels voor de kat zijn. We zullen samen de mayonaise van hun jonge leven zijn, op een laagdrempelige en onvoorwaardelijke manier. Dankjewel jeugdwerker om mij en al die kinderen en jongeren dat vertrouwen

Bedankt voor het jeugdwerkeffect!

Ine Van Wymersch, nationaal drugscommissaris